

Posudok na vymenúvacie konanie Doc. PhDr. Márie Dobríkovej, CSc.

Doc. Mária Dobříková patrí v súčasnosti na Slovensku k najvýraznejším vedeckým a pedagogickým osobnostiam v oblasti jazykovednej slavistiky. Doménou vedeckovýskumnej práce doc. Dobříkovej je porovnávacia slovanská frazeológia a paremiológia. Počiatočné zameranie na porovnávaciu slovensko-bulharskú frazeológiu a paremiológiu postupne rozširovala na celý slovanský, najmä západoslovanský a južnoslovanský areál. K výrazným črtám jej vedeckého prístupu patrí prepájanie synchronie i diachronie a interdisciplinárny prístup. Vo výskume frazeológie jej u nás patrí prvenstvo v uplatňovaní etnofrazeologických a etnolingvistických metód. Druhou výraznou a dominantnou charakteristikou jej vedeckej práce je šírka a komplexnosť výskumného záberu. Doc. Dobříková sa venovala skúmaniu konštrukčných, komponentových, lexikálno-sémantických, motivačných, onomaziologických a tiež pragmatických vlastností frazém.

Už vo svojej monografickej práci *Vlastné meno ako komponent slovenských a bulharských frazém* je veľmi premyslene a hutne spracovaná analýza jedného výseku frazeológie podľa charakteristického komponentu. Jasnými krokmi v nej postupuje od definovania teoreticko-metodologických východísk, cez genézu frazeologických koncepcií a poukázanie na ich paradoxnú asymetriu, až k samotnej analýze slovenských a bulharských frazém s vlastným menom vo svojom zložení.

Napriek tomu, že do komparatívneho výskumu slovenčiny a bulharčiny vstupuje viacero inkompatibilných prvkov, doc. Dobříkovej sa podarilo poukázať aj na genézu príčin rozdielov v skúmaní frazeológie u nás a v Bulharsku. Problematiku skúmania komponentov vo frazeológii posunula Doc. Dobříková na novú kvalitatívnu úroveň, lepšie povedané prenikla do jadra problému. Zásadne posunula tradičné analýzy od porovnávania komponentových štruktúr frazém do analýzy lexikálno-sémantických, etymologických, kultúrno-historických ale aj jazykovo-typologických špecifík skúmaných jednotiek. Svojimi prácami otvorila doc. Dobříková aj dôležitú a stále otvorenú otázku, ako treba pristupovať k posudzovaniu ekvivalentnosti frazém s etnokomponentmi na systémovej úrovni, teda napr. pri lexikografickom opise a ako pri preklade?

Práce Doc. Dobříkovej sa vyznačujú terminologickou precíznosťou a koncíznosťou a ako spoluautorka kolektívneho diela *Frazeologická terminológia* aj sama výrazne prispela do konštituovania frazeologickej terminológie na Slovensku.

Z teoreticko-metodologického hľadiska chcem vyzdvihnúť hlavné pozitívum prác doc. Dobříkovej. Vo svojich vedeckých prácach sa neobmedzuje len na hodnotenie vývoja teoretických otázok skúmania frazeológie v slovenčine a v bulharčine, kde sa pohybuje skutočne sebaisto, suverénne a s hlbokou znalosťou vecí, ale hodnotí ich v širšom kontexte slavistických výskumov frazeológie a rôznych teoretických prístupov (Mokijenko, Čermák, Matešić) a to na pozadí analogistických a anomalistických pohľadov na asymetriu medzi formou a obsahom frazeologickej jednotky ako jazykového znaku.

Jedna z otázok, ktorú už dávnejšie nastolila Doc. Dobříková je analýza príčin rozdielneho pohľadu na chápanie hraníc frazeológie vo frazeologickej teórii a pri hľadaní odpovede na túto otázku si všíma zvláštny paradox, keď napr. v slovenčine máme veľmi dobre vybudovanú teoreticko-metodologickú základňu, ale nemáme zvládnutú jej aplikáciu, teda kvalitné lexikografické dielo, veľký frazeologický slovník a naopak, v bulharskej jazykovede dominuje práve lexikografická produkcia nad riešením teoretických otázok. Príklad z českej frazeológie ukazuje, že je možné oboje. Na Slovensku je to stále otvorený a nevyriešený problém, ktorého príčiny, ale hlavne riešenie by sa malo hľadať a nájsť.

Slovenská frazeologická teória má jedno dôležité prvenstvo s významným prepojením na všeobecnú jazykovedu. Je to odhaľovanie princípov stavby, vývinu a fungovania jazyka, ktorých vedecký základ vypracovali Juraj Dolník, Pavol Žigo a Jozef Mlacek. Myslím si, že tu čaká na Doc. Dobříkovú ešte úloha začleniť svoje práce do tohto kontextu, pretože práve téma princípov fungovania frazeológie je najväčší prínos slovenskej frazeologickej školy do poznatkovej vedeckej bázy, čo by si zaslúžilo aj väčšiu medzinárodnú publicitu.

Doc. Dobříková sa okrem vyššie uvedených tém venuje aj ďalším výskumným oblastiam. K dôležitým aktivitám patrí výskum v oblasti lexikografie, translatológie a kritiky umeleckého prekladu. Doc. Dobříková má aj zásluhu na opise dejín slavistiky na Slovensku s akcentom na históriu a osobnosti slovenskej bulharistiky.

Na záver konštatujem, že Doc. Dobříková, ako výrazná vedkyňa v oblasti jazykovednej slavistiky a zaslúžilý vysokoškolský pedagóg spĺňa všetky predpoklady, ktoré sa požadujú a očakávajú pri konaní na vymenovanie za profesorku v študijnom odbore slovanské jazyky a literatúry.

V Bratislave, 31. 12. 2018

prof. Peter Ďurčo, CSc.